

Fædre at benytte de Kirker, man har opreist til religiøs Brug, for det Andet, at man forbyder vore Menigheder omkring i Landet at bruge de Mænd, som Staten har købt saa mange Tusinder paa for at faae dem gjorte til theologiske Kandidater, og for det Tredie, at man bruger al Understøttelse til de fast garderede Præster og Intet til dem, der kunne virke fuldt saa velsignelsesrigt, til Fripræster og Valgmenighedspræster.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Det Foredrag, vi nys hørte, svarede jo temmelig langt bort og til forskjellige Sider fra den egentlige Gjenstand for den nu foretaende Forhandling, men jeg skal dog i det Mindste berøre et Par af de almindelige Bemærkninger, der fremkom fra den ærede sidste Taler, og som forekomme mig at være endogaa i usædvanlig Grad blottede for tilstrækkelig Grund. Det ærede Medlem søgte strax at komme bort fra den enkelte foreliggende Lov, for at gjøre en betydelig Vandring ud i Livet for at træffe sammen med Kirkestyrelsen, som han kaldte den. Han mente nemlig, at denne Kirkestyrelse kunde fremstilles i det allerfletteste Lys, naar man satte den ved Siden af vore gamle Forfædre, som han udtrykte sig, idet han ogsaa til en Afværging kaldte dem vore gudelige Forfædre. Nu kan det vistnok være meget vanskeligt at se, hvorledes Tilstanden har været hos vore gamle gudelige Forfædre, medens den nuværende Tid er lettere for baade begundet og ubegrundet Kritik; men det forekommer mig dog, at det ærede Medlem for det Første selv maatte føle, at naar han sammenstillede den Tid, som han kaldte vore gamle Forfædres, med den nuværende Tid, saa var det noget ubilligt fra hans Side, naar han vilde fremhæve som Betegnelse og Stempel for den nuværende Tid, at den ikke brød sig om Kirkerne, thi en Gang vilde holde dem vedlige, end sige bygge nye. I begge Henseender tror jeg, at man tiensynlig og aabenbart gjør den nuværende Tid i høj Grad Uret. Det er netop betegnende for den nyeste Tid, mener jeg, at den viser betydelig Omsorg for at holde Kirkerne vedlige og søge i det Hele at slaffe dem i den bedst mulige Tilstand, og det kan ikke negtes, at man skal gaa meget langt tilbage i Tiden for at finde et Lidarum, hvor der er anvendt saa Meget paa at bygge Kirker rundt omkring i Landet, i Hovedstaden og udenfor den, baade i Hovedstadens nærmeste Omegn og i fjernere Dele af Landet. Jeg tror ganske vist ogsaa, at det ærede Medlem har Uret deri, at disse Kirker, som nu er tilstede, ikke blive tilstrækkelig fyldte af Menighederne; men jeg tror dog især, at dette er en noget ubetimelig Vebreidelse mod Kirkestyrelsen; thi hærken den nuværende eller nogen anden Kirkestyrelse vil vist paatage sig Ansvar for, at der ikke findes et stærkere kirkeligt Liv og Interesse for Kirkegang Sted. At et saadant har

kunnet være tilstede hos vore gamle Forfædre paa en ganske anden Maade i den Tid, da den katolske Religion var herskende, kan vel ikke betvivles; det ligger netop i den katolske Læres Giendommelighed og dens Forhold til Kirken i det Hele. Det er vel altsaa ikke dermed, at Sammenligning skulde gjøres; men naar man derimod tager Hensyn til en anden Tid, hvor den protestantiske Religion var herskende her, saa tror jeg, at det ærede Medlem vil have ondt ved at føre Bevis for, at der skulde være en overordentlig Forskiel mellem den nuværende Tid og en tidligere Tid; navnlig var den Tid, som ligger en Del tilbage, den Tid, som man regner til det forrige Aarhundrede — og det ærede Medlem vil vel ikke gaa længere tilbage i sine Betragtninger — ikke udmærket ved stor Tilbøielighed til at søge Kirken. Derimod tror jeg vel, at man kan sige, at der i den nuværende Tid fremtræder ganske andre fjendtlige Magter, om jeg saa maa sige, i det kirkelige Liv i det Hele, men som dog i det Mindste det ærede Medlem maa erkende, ikke ikke have deres Udspring fra Kirkestyrelsen. Disse Magters Indflydelse paa Kirkens Liv er det ikke muligt saaledes at beherske ved Love. Jeg tror derfor, at der ikke er lidet at indvende mod denne hele Betragtningssmaade, som med saa stor Styrke blev fremat af det ærede Medlem. Spørteledes han derfra kom over til det theologiske Fakultet, var mig egentlig lidt gaadefuldt, indtil jeg senere havde hørt en Betragtning fra hans Side, som overgaa Alt, hvad jeg ellers har hørt i Retning af det Ubegrundede. Det ærede Medlem begyndte nemlig først med en mere almindelig Talemaade om, at fra Kirkestyrelsens Side skulde Universitetet betragtes, som han udtrykte det, ved to Superlativer for at give det endnu større Styrke, — som den „mest pragtligste“ Anstalt i Verden. Dette tør jeg benegte at være kommet fra min Mund i det Mindste — der er ikke kommet Noget, der ligner det; men derimod har jeg troet, at der overfor de overordentlig nedsettende Domme, jeg oftere har maattet høre fra det ærede Medlem, har været Opfordring for mig til at tage Universitetet i Forsvar, hvad jeg ogsaa overfor det Slags Domme ikke har betragtet som særlig vanskeligt. Da det ærede Medlem derefter vendte sig til det theologiske Fakultet, mente han, at de andre Fakulteter præsterede noget Andet og Bedre; men det theologiske Fakultet skulde i den Henseende staa flettest, mente han, og — det er dette, der forekom mig at være mest overraskende — dette skulde paa en Maade være anerkendt af selve Kirkestyrelsen; thi han opstillede den mærkværdige Sætning: Hvorfor i Alverden skulde den ellers ikke tage de gamle unge Kandidater til Præster? Skulde det være fordi Kirkestyrelsen ikke har ret Tillid til disse Kandidaters hele Stilling, Dygtighed og Kundskaber, naar de have faaet Stemplet for Frem-